

Pirineus Digital, 12/05/26

Una llei d'alta muntanya per a un país més just i equilibrat

Sense una actuació decidida, el risc és clar: territoris atrapats entre l'abandonament i la sobreexplotació

MAIG 12, 2026

Roser Bombardó i Bagaria, presidenta d'ERC a l'Alt Pirineu i Aran i alcaldessa de Montellà i Martinet /ERC

ROSER BOMBARDÓ I BAGARIA.- Durant massa temps, les polítiques públiques a Catalunya s'han dissenyat, en gran mesura, des d'una perspectiva eminentment urbana. No és cap retret, sinó una conseqüència lògica d'una realitat demogràfica: la major part de la població viu en àrees metropolitanes, els centres de decisió també s'hi ubiquen, i les lògiques que acaben impregnant la normativa responen sovint a aquesta realitat.

El problema apareix quan aquesta mateixa lògica s'aplica de manera homogènia a territoris que funcionen amb dinàmiques completament diferents, com és el cas de les zones d'alta muntanya dels Pirineus. És aquí on la distància entre la norma i la realitat es fa més evident, i on esdevé

inqüestionable la necessitat d'una llei específica. Aquest desencaixament estructural explica, en bona part, perquè la muntanya catalana arrossega dèficits històrics que no s'han resolt després de dècades de polítiques públiques fragmentades i que han fallat des de l'inici, des de l'origen en el seu plantejament.

La visió urbana parteix d'uns pressupòsits implícits

Elevada densitat de població, proximitat als serveis, infraestructures consolidades, presència d'activitat econòmica diversificada i una mobilitat relativament fàcil. Aquestes condicions permeten dissenyar polítiques eficients des del punt de vista econòmic, però no necessàriament justes des del punt de vista social i territorial. Quan aquests mateixos criteris s'apliquen a l'alta muntanya, el resultat acostuma a ser una penalització indirecta. Allò que en una ciutat és òptim, en un poble del Pirineu és, senzillament, inviable, i per tant no es porta a terme.

Les conseqüències d'aquesta manera de fer són clares i mesurables: un territori que representa prop del 28% de la superfície del país concentra menys del 2% de la població. Aquesta dada no és només una estadística; és el reflex d'un desequilibri territorial profund que condiciona el present i segons el camí que s'esculli, pot comprometre el futur del país.

Un dels exemples més evidents d'aquest desequilibri és la prestació de serveis públics.

En entorns urbans, la concentració és eficient: hospitals, escoles o equipaments culturals poden donar cobertura a una gran quantitat de població en un radi reduït. En canvi, a la muntanya, la població és dispersa i els desplaçaments són més llargs i complexos. Aplicar criteris estrictament economicistes porta, sovint, al tancament o la centralització de serveis, deixant àmplies zones amb una cobertura insuficient. El resultat no és només una pèrdua de qualitat de vida, sinó també un incentiu directe al despoblament. Per això, garantir uns mínims de serveis públics arreu del territori no és una opció política, sinó una condició imprescindible de cohesió.

Aquesta mateixa lògica es reproduïx en l'àmbit de les infraestructures de comunicació, tant físiques com digitals. Les inversions tendeixen a prioritzar aquells territoris on el retorn econòmic és més immediat, en termes de població i activitat econòmica. Això deixa en segon pla carreteres locals —sovint l'únic accés rodat a molts nuclis de població— o també la connectivitat digital en aquests territoris.

En ple segle XXI, la connectivitat digital és un factor determinant de desenvolupament. La manca de fibra òptica o de cobertura mòbil en zones d'alta muntanya no és una simple limitació tècnica: és una desigualtat estructural que condiciona l'accés al teletreball, a l'educació en línia, a serveis administratius i a noves oportunitats econòmiques.

Cal tenir en compte les característiques pròpies de l'alta muntanya catalana

Per comprendre i atendre aquesta realitat, cal tenir en compte les característiques pròpies de l'alta muntanya catalana. En primer lloc, les condicions físiques: altitud, pendents pronunciats i un clima sovint rigorós condicionen la vida quotidiana i encareixen qualsevol activitat. Els hiverns freds, la neu o els fenòmens meteorològics extrems dificulten la mobilitat i el manteniment d'infraestructures. Tot costa més, des de construir i mantenir una carretera fins a garantir el subministrament dels serveis bàsics.

En segon lloc, la dimensió demogràfica. Es tracta de territoris amb baixa densitat de població, nuclis dispersos i una clara tendència a l'envelliment. Aquestes dinàmiques generen un cercle viciós difícil de trencar: menys població implica menys serveis, i menys serveis fan el territori menys atractiu per viure-hi. Sense intervenció pública decidida, aquest cercle tendeix a perpetuar-se.

L'economia és un altre factor diferencial. Activitats com la ramaderia extensiva, la gestió forestal o el turisme depenen fortament del medi i sovint presenten una rendibilitat més baixa o una elevada estacionalitat. Aquesta aleatorietat dificulta la consolidació d'un teixit econòmic diversificat i resiliència, capaç de generar oportunitats estables al llarg de l'any.

A aquesta realitat s'hi afegeix la problemàtica de l'habitatge. La proliferació de segones residències i d'habitatges d'ús turístic han tensionat el mercat en molts municipis. El resultat és paradoxal: habitatges buits gran part de l'any i dificultats creixents per a la població local per accedir a un habitatge a preu assequible. Les eines actuals de política d'habitatge, pensades i dissenyades majoritàriament per a contextos urbans, no responen adequadament a la realitat dels pobles petits d'alta muntanya.

No es pot obviar tampoc el valor ambiental d'aquests territoris. L'alta muntanya concentra una part molt significativa de la biodiversitat i dels recursos naturals del país. Són espais clau per a la regulació hídrica, la captació de carboni i la conservació del paisatge. Però també són territoris humanitzats, on l'activitat humana històricament hi ha estat present i ha estat essencial per a modelar el paisatge, mantenir determinats ecosistemes i crear economia i llocs de treball. El futur passa per trobar un equilibri entre la protecció i el desenvolupament en aquests territoris.

La igualtat no consisteix a aplicar les mateixes polítiques arreu, sinó a garantir les mateixes oportunitats en contextos diferents

En aquest context, una llei d'alta muntanya ha de tenir, en primer lloc, un valor de reconeixement. Cal entendre que la muntanya no és una perifèria marginal, sinó una part essencial del país amb necessitats específiques. I cal assumir una idea clau: la igualtat no consisteix a aplicar les mateixes polítiques arreu, sinó a garantir les mateixes oportunitats en contextos diferents. Viure en un poble d'alta muntanya no pot implicar renunciar a drets bàsics ni convertir-se en un acte d'heroïtat. Per revertir les dinàmiques actuals, cal un marc legal

específic que permeti adaptar les polítiques públiques a aquesta realitat. És imprescindible disposar d'una llei que impulsi el desenvolupament econòmic i la dinamització territorial amb recursos i eines adequades.

Aquesta llei ha d'establir un marc normatiu propi per als territoris de muntanya, amb un pla estratègic de mitjà i llarg termini que vagi més enllà dels cicles polítics. No pot ser una política d'un determinat govern, ha de ser una política de país. També ha d'incloure un finançament específic que garanteixi la seva aplicació efectiva i estable en el temps.

Finalment, la governança és també un element clau. Les decisions no es poden prendre exclusivament des de centres allunyats de la realitat de la muntanya. La llei ha d'incorporar mecanismes de participació i òrgans específics que donin veu als territoris afectats, assegurant una governança pròpia i adaptada que acosti les decisions polítiques al Pirineu.

Avui dia, a l'àmbit territorial que es fa referència, existeix també l'Estratègia Pirineu, és una estratègia territorial, aprovada pel govern l'abril de 2023, on es defineixen uns eixos estratègics i uns projectes transformadors que podrien esdevenir el primer pla pilot del Pla d'Actuacions Estratègiques d'una futura Llei d'Alta Muntanya. És un Pla de Govern de la Generalitat (2024/2030) que busca impulsar el desenvolupament sostenible i arrelar la població a les comarques pirinenques.

Els eixos de treball estratègics definits són:

1. L'habitatge, eina clau per a l'arrelament al Pirineu
2. El Pirineu, territori de coneixement
3. Una gestió forestal sostenible, la fusta com a recurs
4. Un model propi de mobilitat pirinenca
5. Innovació i qualitat en la producció agroalimentària
6. Un turisme pirinenc integral, regeneratiu i sostenible
7. El Pirineu, un gran espai esportiu a cel obert
8. Un Pirineu compromès amb les energies renovables

El moment actual fa que aquesta norma [la Llei d'Alta Muntanya] no es pugui ajornar més

Són unes línies de treball clares per abordar els reptes que presenta el Pirineu, cal definir prioritats, posar-hi finançament i equips tècnics a treballar per assolir els objectius. La Llei d'Alta Muntanya permetria crear, consolidar i estabilitzar eines i suport tècnic per avançar amb la implementació de l'Estratègia, assignar-hi un pressupost i crear els òrgans de governança territorials.

El moment actual fa que aquesta norma no es pugui ajornar més. El despoblament, el canvi climàtic i les transformacions econòmiques estan redefinint el futur de l'alta muntanya. Sense una actuació decidida, el risc és clar: territoris atrapats entre l'abandonament i la sobreexplotació, convertits en espais buits o en simples escenaris al servei d'una societat urbana. Per això, abans cal posar-nos d'acord en quina alta muntanya volem per al futur. Segurament si es demana, per una banda, a una persona del Pirineu, i per altra, a una persona de l'àrea metropolitana, possiblement la resposta és diferent, i fins i tot pot arribar a ser contraposada, tot dependrà de la relació del dia a dia, i de les necessitats o vinculació que hi tinguin una i altra.

En definitiva, la necessitat d'una llei d'alta muntanya no és només una qüestió territorial o de percepció. És una qüestió de model de país. Apostar-hi, és apostar per una Catalunya més equilibrada, més resilient, més sostenible i més justa. Perquè, al capdavant, la reflexió és senzilla: volem un país on el lloc on vius determini les teves oportunitats? O volem un país on aquestes oportunitats estiguin garantides arreu?

La resposta, si es vol ser honest amb la realitat del país, és clara. I passa, inevitablement, per dotar a Catalunya d'una llei d'alta muntanya a l'altura dels seus reptes.